

УДК 342.925:342.842

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА В АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДАХ ПО ВИБОРЧИХ СПОРАХ

Н. Янюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, 79000 Львів, Україна*

Досліджено проблеми інституту процесуального представництва по виборчих спорах, що розглядаються в адміністративних судах. У статті визначено поняття процесуального представництва, його цілі, особливості процесуального представництва в адміністративних судах по виборчих спорах.

Досліджено процесуальні правовідносини, що виникають при представництві: їх суб'єкти, об'єкти, зміст, передумови та підстави. Стаття є комплексним науковим дослідженням теоретичних і практичних питань правового регулювання процесуального представництва у виборчому процесі в адміністративних судах.

Ключові слова: процесуальне представництво, виборчий спір, суб'єкт виборчого процесу, адміністративний позов.

Вибори є обов'язковою ознакою демократичної держави, тож у подальшому виборче законодавство зазнає суттєвих змін, а це потребує і оновлення процесуального законодавства в частині забезпечення судового захисту виборчих прав громадян.

Сьогодні в Україні основою регулювання питання представництва у судовому процесі є конституційне положення ст. 59 Основного Закону, що передбачає право кожного на правову допомогу і вільний вибір захисника своїх прав. У цивільному процесі панує думка, що процесуальне представництво – це «врегульована процесуальними нормами форма надання допомоги, в тому числі правової, однією особою (представником) іншій (особі, яку представляють) шляхом вчинення представником в межах наданих йому повноважень від імені та в інтересах останньої комплексу процесуальних дій» [1, с. 15]. Такі дії мають бути пов'язані з розглядом та вирішенням відповідної справи в суді. Питання процесуального представництва законодавчо закріплене у процесуальному законодавстві, у тому числі й Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАС України). Однак потреба у правовій допомозі є не єдиною підставою залучення до участі представника. Часто ведення судової справи об'єктивно потребує такої участі, зокрема під час захисту в судах прав та законних інтересів колективних суб'єктів. До такої групи потрібно зачислити і політичні партії (блоки), що є суб'єктами виборчого процесу.

Саме проблема представництва у спорах щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму (виборчих спорів), стала предметом дослідження цієї статті. Окремі аспекти особливостей провадження у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, висвітлені у наукових працях та судовій практиці, зокрема у дослідженнях О. В. Бачерікова [2], Т. І. Кри-си [3], Р. О. Куйбіди [4], В. С. Заяця [5], М. І. Смоковича [6; 7] та ін.

Головною метою цієї статті є визначити поняття і виявити особливості процесуального представництва у виборчих спорах і формулювати пропозиції щодо врегулювання окремих проблем, які виникають у судовій практиці.

Загалом інститут представництва має досить давню історію і був відомий ще римському праву. Спочатку питання представництва виникло у майнових відносинах, а поступово було сформовано ідею допустимості залучення представника у цивільному процесі [8, с. 275]. Подальший розвиток законодавчого регулювання у різних сферах суспільних відносин вплинув на широке використання послуг представника. Попри різні зміни, які відбулися за цей багатомісячний період в історії людства, інститут процесуального представництва став невід'ємним елементом судового процесу.

Інститут представництва у вітчизняному цивільному процесі був сформований у другій половині ХХ ст. разом з прийняттям процесуального законодавства. З поширенням судового захисту на різні суспільні відносини, що зумовили відповідні зміни й у процесуальному представництві. Відносно новим питанням стало процесуальне представництво у спорах щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму (виборчих спорах). Це питання виникло відносно недавно і можна виділити два етапи у його розвитку, зокрема – перший, що відбувався у межах цивільного процесу і другий – сучасний, пов'язаний зі створенням в Україні адміністративних судів, до юрисдикції яких належить розгляд виборчих спорів, що передбачено у п. 6 частини другої ст. 17 Кодексу адміністративного судочинства України (далі КАС України).

У ст. 21 Закону Української РСР «Про вибори до місцевих Рад народних депутатів» від 27 червня 1979 р. уперше було передбачено процедуру оскарження, у тому числі й судового, таких дій як невключення, неправильне включення у список або виключення з списку виборців, а також допущені в списку неточності у зазначенні прізвища, імені, по батькові та інших даних про виборця. Законом було визначено, що рішення виконавчого комітету Ради народних депутатів могло бути оскаржене в районний (міський) народний суд, рішення якого було остаточним. Але процесуальне законодавство на той час не містило механізму судового оскарження, тому норма залишалася переважно декларативною. Лише 23 січня 1981 р. Цивільний процесуальний кодекс УРСР (1963 р.) було доповнено Главою 30 «Скарги на неправомірність в списках виборців та в списках громадян, які мають право брати участь у референдумі», а 19 січня 1990 р. – Главою 30-А «Скарги на рішення і дії територіальної, окружної (територіальної) виборчої комісії по виборах депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Раді заяв про скасування рішень виборчих комісій», поступово Цивільний процесуальний кодекс УРСР було доповнено Главами: 30-Б, 30-В і 30-Г, які стосувалися процедури оскарження до суду дій, рішень чи бездіяльності, які мали місце під час виборчого процесу. У такій редакції Кодекс діяв до 2005 р., коли набули чинності Цивільно-процесуальний кодекс і Кодекс адміністративного судочинства України. Саме відтоді виборчі спори стали предметом юрисдикції адміністративних судів.

Безпосередньо питання процесуального представництва у виборчих спорах визначалося відповідним виборчим законодавством, яке характеризувалося постійною динамічністю. Негативна практика щодо прийняття нового виборчого законодавства фактично напередодні виборчої кампанії часто створює низку проблем у його застосуванні і спричиняє конфліктні ситуації, а «наявність юридичного конфлікту між суб'єктами правових публічно-правових відносин» є передумовою виникнення публічно-правового спору [9, с. 8].

Законодавство деяких зарубіжних держав передбачає, що виборчі спори належать до конституційно-правових і розглядаються в порядку загального судочинства.

Наприклад, у ч. 1 § 40 Кодексу адміністративного судочинства Німеччини зроблено застереження, що звернення до адміністративного суду можливе у всіх спорах публічно-правового характеру, окрім конституційно-правового [10, с. 121].

За законодавством України виборчі спори як збірна категорія справ, що виникають з виборчого процесу чи процесу референдумів, національним законодавством були зачислені до юрисдикції адміністративних судів (п. 6 частини другої ст. 17 КАС України). У літературі наявна думка про те, що «виборчий спір» можна розглядати як «справи адміністративної юрисдикції за позовом суб'єктів виборчого процесу з приводу порушення їхніх прав, свобод та інтересів під час призначення, підготовки й проведення виборів» [4, с. 6].

Суб'єктний склад виборчих спорів та строки проведення виборчої кампанії зумовлюють низку процесуальних моментів, серед яких: особливість встановлення підсудності окремих видів таких справ, скорочені строки провадження у справі, відсутність інституту забезпечення позову, наявність особливостей щодо перегляду судових рішень. До того ж у судовій практиці іноді виникають питання щодо розгляду виборчих спорів вже після закінчення відповідного етапу виборчого процесу. Зокрема, суд визнає рішення протиправним, але через те, що цей етап виборчого процесу завершився, суд відмовляє в задоволенні позову в частині зобов'язання комісії усунути порушення або відновити порушене право позивача, оскільки комісія після закінчення етапу не має відповідних повноважень на це. Як наголошує суддя Вищого адміністративного суду України М. І. Смокович, практично суд обмежений у виборі відповідного способу відновлення цього права [6, с. 107].

Враховуючи ці та інші моменти у Кодексі адміністративного судочинства провадження у справах, що виникають з виборчих спорів, виділені в окрему главу, до якої увійшли такі види справ: оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій (ст. 172); уточнення списку виборців (ст. 173); оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації, які порушують законодавство про вибори та референдум (ст. 174); оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії (блоку місцевих організацій партій), їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу (ст. 175); скасування реєстрації кандидата на пост Президента України (ст. 176).

В юридичній літературі слушно наголошено, що застосовуючи процесуальні норми, адміністративний суд повинен враховувати вимоги матеріального законодавства, оскільки практика законотворення засвідчує, що зміни до процесуального законодавства завжди відстають від змін до норм матеріального права. Однак, керуючись тим, що адміністративний процес не можуть регулювати інші закони, крім КАС України, порядок звернення до адміністративного суду, розгляду та вирішення адміністративним судом виборчих спорів не можуть встановлювати законодавство про вибори і референдум, тобто процесуальні інститути не можна замінити нормами матеріального законодавства без внесення змін до процесуального закону. Проте з урахуванням матеріального законодавства можуть бути скориговані, наприклад, положення КАС про те, хто має право на звернення до адміністративного суду у тому чи іншому виборчому спорі [4, с. 406–407].

Певної кореляції зазнав інститут представництва у виборчих спорах. КАС України передбачає два підходи щодо регулювання питання представництва у справах адміністративної юрисдикції – загальний і спеціальний. Загальний підхід визначений у ст.ст. 56–58 цього Кодексу, в яких викладено вимоги та обмеження, які мають дотримуватися при виборі представника, а також порядок оформлення документів, які підтверджують повноваження представника. Аналіз загальних вимог щодо представництва дає змогу виділити такі моменти:

- 1) представників можуть мати сторони і треті особи;
- 2) представником може бути фізична особа, наділена адміністративною процесуальною дієздатністю;
- 3) права представника засвідчуються договором або відповідно до закону.

Останній пункт дає підстави вести мову про два види представництва – обов'язкове (за законом) і добровільне (за договором). Представник наділений певними повноваженнями в суді і його дії мають бути спрямовані на забезпечення у судовому процесі інтересів тих, кого він представляє. У літературі є визначення поняття представництва у судовому адміністративному процесі як «сукупності адміністративних процесуальних правовідносин, в яких одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчиняти юридично значимі процесуальні дії від імені іншої особи, охоронювані законом інтереси якої вона представляє або на захист прав, свобод та інтересів якої діє у адміністративних судах» [5, с. 7].

Спеціальний підхід використовують під час здійснення представництва у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдумів. У ст. 178 КАС України законодавець передбачив особливості здійснення представництва у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму. Згідно із ч. 1 цієї статті особа, яка відповідно до закону про вибори зареєстрована як уповноважений представник або довірена особа кандидата, діє як представник відповідного кандидата у справах, пов'язаних з виборчим процесом, без додаткового уповноваження. Згідно із ч. 3 цієї статті Кодексу документом, що підтверджує повноваження таких представників, є відповідне посвідчення, видане в порядку, встановленому законами про вибори. Згідно із ст. 104 Закону України «Про вибори Президента України» суб'єктом оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, окремого члена виборчої комісії може бути суб'єкт виборчого процесу. Відповідно до ст. 12 цього Закону суб'єктами виборчого процесу є:

- 1) виборець;
- 2) виборчі комісії, утворені відповідно до цього Закону та Закону України «Про Центральну виборчу комісію»;
- 3) кандидати на пост Президента України, зареєстровані у порядку, встановленому цим Законом;
- 4) партії (блоки), які висунули кандидатів на пост Президента України;
- 5) уповноважені представники, довірені особи, офіційні спостерігачі від партій (блоків) – суб'єктів виборчого процесу та від кандидатів на пост Президента України.

Аналогічний підхід щодо визначення «суб'єктів виборчого процесу» міститься і в Законі України «Про вибори народних депутатів України». Відповідно до ст. 12 Закону до таких осіб належать: 1) виборець; 2) Центральна виборча комісія, а також інша виборча комісія, утворена відповідно до цього Закону; 3) партія, що висунула кандидата у депутати; 4) кандидат у депутати, зареєстрований у порядку, встановленому Законом; 5) офіційний спостерігач від партії, яка висунула канди-

датів у депутати у загальнодержавному окрузі, від кандидатів у депутати в одномандатному окрузі, від громадської організації, який зареєстрований у порядку, встановленому Законом.

Під час визначення кола осіб, які можуть виступати представниками, доцільно виділити основну вимогу – наявність права голосу на відповідних виборах. Саме ця вимога має значення для участі у самому процесі виборів чи референдуму. Це визначає вимогу щодо громадянства України, досягнення повноліття і дієздатність в особи. Зазначені моменти є підставою виникнення адміністративної процесуальної дієздатності, що відповідає положенню ч. 2 ст. 48 КАС України. Також доцільно врахувати обмеження щодо можливості бути представником у суді.

Згідно із ст. 66 Закону України «Про вибори Президента України» уповноваженим представником або довіреною особою кандидата на пост Президента України не може бути член виборчої комісії, посадова особа органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, військовослужбовець, службовець рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України, Служби безпеки України, особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу. Зазначені вимоги є додатковими до тих, які передбачені у ст. 57 КАС України.

Права представника мають засвідчуватися посвідченням, яке особа отримує у встановленому відповідним виборчим законом порядку. Для загальнодержавних виборчих процесів характерним є те, що такі посвідчення видає Центральна виборча комісія України (далі – ЦВК України). ЦВК України не пізніше третього дня після надходження законодавчо визначених документів реєструє уповноваженого представника кандидата чи партії (виборчого блоку), довірену особу кандидата у Президента України та видає посвідчення за формою, встановленою ЦВК України.

Згідно зі ст. 67 Закону України «Про вибори Президента України» кандидат на пост Президента України може мати не більше п'яти довірених осіб в єдиному загальнодержавному виборчому окрузі та по одній довірений особі у кожному територіальному окрузі. Довірені особи кандидата крім того, що ведуть агітацію за обрання його Президентом України, сприяють кандидату на пост Президента України у проведенні виборчого процесу, також представляють інтереси кандидата у відносинах з виборчими комісіями, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, засобами масової інформації, об'єднаннями громадян, виборцями. Враховуючи ці моменти, можна дійти висновку, що довірені особи мають право представляти інтереси кандидата в адміністративних судах.

У ч. 5 ст. 75 Закону України «Про вибори народних депутатів України» передбачено, що партія, кандидати у депутати від якої зареєстровані у загальнодержавному окрузі, може мати не більше п'яти уповноважених осіб у загальнодержавному окрузі та не більше двох уповноважених осіб у кожному одномандатному окрузі. Однак законодавцем зроблено застереження, що уповноважена особа не є самостійним суб'єктом виборчого процесу. А згідно із ч. 2 ст. 75 цього Закону уповноваженою особою не можуть бути: 1) члени виборчої комісії; 2) посадова особа органу виконавчої влади або суду, правоохоронних органів, органів влади Автономної Республіки Крим чи органів місцевого самоврядування; 3) військовослужбовець; 4) особа, яка проходить альтернативну (невійськову) службу.

Повноваження уповноважених осіб партії (блоку) вписані у ч. 14 ст. 75 Закону України «Про вибори народних депутатів України», зокрема виділено право «представляти інтереси партії (блоку) у відносинах з виборчими комісіями (крім Центральної виборчої комісії), органами виконавчої влади, судами, органами

місцевого самоврядування, виборцями, іншими суб'єктами виборчого процесу на території відповідного виборчого округу». Стаття не називає інших осіб, які мають право представляти інтереси політичної партії у відносинах з органами публічної влади та їх посадовими особами, у тому числі й щодо оскарження. Порушення цієї вимоги може стати предметом звернення до адміністративного суду. Зокрема, у вересні 2012 р. Політична партія «УДАР» Віталія Кличка» звернулася з позовом до окружної виборчої комісії з виборів народних депутатів України одномандатного виборчого округу № 20 (далі – ОВК, відповідач), голови ОВК Г. Ф. Ішук про визнання протиправною та скасування постанови ОВК від 12 вересня 2012 р. № 4, визнання протиправними бездіяльності та дій ОВК, визнання протиправними бездіяльності та дій голови ОВК, визнання невиконання головою ОВК Г. Ф. Ішук обов'язків щодо повернення скарги одноразовим грубим порушенням законодавства про вибори.

Позовні вимоги були обгрунтовані тим, що відповідачі, всупереч вимогам статей 108-111 Закону України від 17 листопада 2011 р. «Про вибори народних депутатів України», прийняли до розгляду скаргу від 10 вересня 2012 р. юриста Горохівського районного штабу Партії регіонів в одномандатному виборчому окрузі № 20 М. П. Вілюка з приводу порушення правил передвиборної агітації.

Як вбачається з матеріалів справи, суб'єктом звернення до ОВК є юрист Горохівського районного штабу Партії регіонів в одномандатному виборчому окрузі № 20 М. П. Вілюка, проте він не належить до суб'єктів звернення зі скаргами, перелічених в ч. 1 ст. 108 Закону України «Про вибори народних депутатів України», а отже, є неналежним суб'єктом звернення зі скаргами.

Постановою Волинського окружного адміністративного суду від 15 вересня 2012 р. було визнано протиправною та скасовано постанову ОВК від 12 вересня 2012 р. Львівський апеляційний адміністративний суд постанову Волинського окружного адміністративного суду від 15.09.2012 р. залишив без змін [11].

Інша ситуація трапилася під час розгляду справи за позовом політичної партії «Партія регіонів» у Львівському окружному адміністративному суді. Судом було встановлено, що уповноважена особа Партії регіонів в одномандатному виборчому окрузі № 123 В. В. Терентьев уповноважив О. А. Семенюк представляти інтереси Партії регіонів в Центральній виборчій комісії та виборчих комісіях нижчого рівня, а також при веденні справи в усіх судових установах, тобто фактично передоручив свої повноваження іншій особі. Така процедура передоручення не допустима ні з погляду матеріального права – не допускається Законом України «Про вибори народних депутатів України» (ч. 14 ст. 75), ні з погляду процесуального законодавства – не передбачена у Кодексі адміністративного судочинства України (ст. 178). Позовну заяву політичної партії «Партія регіонів» в особі В. В. Терентьева було залишено без розгляду, про що суд виніс ухвалу [12].

Варто також звернути увагу на те, що офіційний спостерігач від іноземних держав, міжнародних організацій не є самостійним суб'єктом виборчого процесу і не наділений правом звертатися з адміністративним позовом. Однак видається некоректним вживання у ч. 1 ст. 108 Закону України «Про вибори народних депутатів України» серед переліку осіб, які мають право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності, що стосуються виборів народних депутатів України, терміна «офіційний спостерігач», без уточнення виду таких офіційних спостерігачів. Хоча такі спостерігачі можуть бути суб'єктом звернення зі скаргами в позасудовому порядку. Деякі зауваження щодо цього вже були висловлені суддями Вищого адміністративного суду України [6, с. 106].

Відповідні особи з моменту реєстрації набувають статусу суб'єкта виборчого процесу і наділяються адміністративною процесуальною дієздатністю. У цьому випадку конституційно-процесуальна дієздатність збігається з адміністративною процесуальною.

У ч. 2 ст. 98 Закону України «Про всеукраїнський референдум» зазначено, що порядок звернення до суду з адміністративним позовом, що стосується процесу референдуму, встановлюється КАС України. У КАС України передбачено, що право звернення з адміністративним позовом має особа, яка відповідно до закону про референдум зареєстрована як уповноважена особа ініціативної групи референдуму (ч. 2 ст. 178 КАС України). Порядок утворення ініціативної групи та її реєстрація передбачені у ст.ст. 30, 31 Закону України «Про всеукраїнський референдум». Ініціативна група референдуму набуває процесуальної дієздатності лише з моменту її реєстрації. Згідно із ч. 1 ст. 67 Закону України «Про Всеукраїнський референдум» ініціативна група з проведення Всеукраїнського референдуму може мати не більше п'яти уповноважених осіб у загальнодержавному окрузі референдуму та не більше двох уповноважених осіб у кожному територіальному окрузі референдуму. Уповноважена особа не є самостійним суб'єктом процесу референдуму, але згідно із ч. 7 ст. 67 Закону представляє інтереси суб'єкта процесу референдуму у відносинах з судами, що відповідає положенню КАС України.

Документом, що підтверджує повноваження представника у такому разі, є посвідчення, видане відповідно до закону про референдум (ч. 3 ст. 178 КАС України).

Однак у КАС України серед суб'єктів звернення до адміністративного суду передбачено «ініціативну групу референдуму» та «інших суб'єктів ініціювання референдуму» (ст.ст. 172, 175). Видається некоректним використання у КАС України терміна «інший суб'єкт ініціювання референдуму», а доречним буде заміна на термін «суб'єкти призначення (проголошення) Всеукраїнського референдуму», що відповідає ч. 1 і 2 ст. 14 Закону України «Про Всеукраїнський референдум». До суб'єктів ініціювання та призначення (проголошення) Всеукраїнського референдуму належать Президент України і Верховна Рада України.

Узагальнення практики щодо розгляду судами виборчих спорів містила Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 2 лютого 2007 р. «Про практику застосування адміністративними судами положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду спорів щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдумів». Однак Постановою Пленуму Вищого адміністративного суду України від 25 лютого 2013 р. № 6 названу Постанову від 02.02.2007 р. було визнано такою, що втратила чинність [13].

Так представництво у виборчих спорах можна визначити як право суб'єкта виборчого чи референдного процесу, уповноваженого на підставі законодавства, здійснювати в адміністративному суді процесуальні дії від імені та в інтересах кандидата чи політичної партії (виборчого блоку), суб'єкта ініціювання та призначення (проголошення) Всеукраїнського референдуму, з метою сприяння у вирішенні публічно-правових спорів, що виникли в ході відповідного виборчого процесу чи процесу референдуму. Повноваження представника мають визначатися відповідно до вимог ст. 59 КАС України.

Список використаної літератури

1. Андрушко А. В. Цивільний процес : навч. посібник / А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов. – К. : Прецедент, 2005. – 172 с.
2. Бачеріков О. В. Адміністративне судочинство у справах, пов'язаних з виборчим процесом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О. В. Бачеріков ; Національний ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса, 2011. – 22 с.

3. *Криса Т. І.* Правові основи судового розгляду та вирішення виборчих спорів / Т. І. Криса // зб. наук. праць VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23–24 вересня 2011 р). – С. 484–489.
4. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посібник / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. – К. : Старий світ, 2006. – С. 409–411.
5. *Заяць В. С.* Правове регулювання участі представника у судовому адміністративному процесі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / В. С. Заяць ; Національна академія державної податкової служби України. – Ірпінь, 2011. – 20 с.
6. *Смокович М. І.* Судовий контроль виборчого процесу як елемент конституційного ладу щодо забезпечення народовладдя в Україні / М. І. Смокович // збірн. наук. статей «Вплив адміністративного судочинства на розвиток публічного права в Україні» до 10-ї річниці Вишого адміністративного суду України / за заг. ред. І. Х. Темкіджева. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – С. 89–118.
7. *Смокович М. І.* Компетенція адміністративних судів щодо розгляду виборчих спорів / М. І. Смокович // Юридична Україна. – 2012. – № 4. – С. 37–42.
8. *Підпригора О. А.* Римське право : навч. посібник / О. А. Підпригора, Є. О. Харитонова. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – С. 275.
9. *Хлібороб Н. Є.* Публічно-правовий спір як предмет юрисдикційної діяльності адміністративного суду : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Н. Є. Хлібороб ; Національний ун-т «Львівська політехніка». – Львів, 2012. – 20 с.
10. Адміністративні процедури і адміністративне судочинство в Німеччині / зб. матеріалів. – К., 2006. – С.121.
11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26082960>
12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/25821712>
13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0006760-13/print1383072473648160>

ОСОБЕННОСТИ ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВА В АДМИНИСТРАТИВНЫХ СУДАХ В ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ СПОРАХ

Н. Янюк

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская, 1, 79000 Львов, Украина*

Статья посвящена исследованию проблем института процессуального представительства в избирательных спорах. В статье определено понятие процессуального представительства, его цели, особенности процессуального представительства в избирательных спорах, которые рассматриваются в порядке административного судопроизводства.

Проводятся исследование процессуальных правоотношений, которые возникают при представительстве: их субъекты, объекты, сущность, причины и основания. Статья является комплексным научным исследованием теоретических и практических вопросов правового регулирования процессуального представительства в административных судах в избирательных спорах.

Ключевые слова: процессуальное представительство, избирательные споры, субъект избирательного процесса, административный иск.

**SPECIFIC REPRESENTATION
IN THE ADMINISTRATIVE JUSTICE
OF ELECTORAL DISPUTES**

N. Yanyuk

*Ivan Franko National University of Lviv
Universytetska Str. 1, UA – 79000 Lviv, Ukraine*

The article is devoted to the problems of the institute of procedure representation of electoral disputes. The thesis presents conception of procedural representation, and its goals, the notion of the specific representation in the administrative justice of electoral disputes is defined.

It's proved that representation of parties, third persons, claimants, interested persons and representation of subjects which plead for rights and liberties of other persons are related to indivisible institute of procedure representation in the administrative justice. This articles is complex research of theoretical and practical questions of the legal regulation of the procedural representation in administrative justice of electoral disputes.

Key words: procedural representation, electoral disputes, the person of electoral process, administrative suit.

*Стаття: надійшла до редакції 27.03.2014
прийнята до друку 19.06.2014*